

במוצגיה של מרים בת-יוסף. כבר נאמר שלעיתים מצויה הפרדה חריפה בין קוויות ובין צבע בדרך הראייה הפסיכודלית. כהכללה, כאשר יש גשגש על הקוויות האורנמנטלית, הצבעוניות היא פשוטה, בהירה ועיקרה צמדי-צבעים-משלימים. לא כך מופיע הדבר אצל מרים בת-יוסף. היא מנסה לשלב צבעוניות רבגונית, המתעלמת מ"ערכים" (שווי-מרחק מהאפור) ומיחסי צבעים משלימים בתוך האורנמנטיקה המתפתלת. מבחינה זו, אפשר לומר שחסרה עקביות בתפיסה של הציורים. כמובן שאפשר גם להשתמש בקוויות הפסיכודלית ובצבעוניות "מקובלת" - וזה גם מה שעושה מרים בת-יוסף - אבל התוצאה היא, לכל היותר, עוד הפעם - ציור דקורטיבי.

אשר לאובייקטים המצויירים, קיימת בהם אותה בעיה עצמה, בצורה אחרת: אמנם לא קיימת הספרותיות, במובן שהזוכר ביחס למפת ישראל, אך היא מופיעה במובן אחר, כאשר מנסים לבדוק מהו היחס בין המשמעות המקובלת של האובייקט (מספריים, למשל) ובין העיטוריות המצוירת עליו. אלמלא היתה לאובייקט משמעות עצמאית, היתה כל הבעיה נעשית בעיה של פורמאט לא מקובל (למשל, חד במקום מלבני או מרובע, כמו בציור רגיל) ומבחינה מסוימת היתה הבעיה נעשית טריוויאלית; אבל אם מודים בכך שלאובייקט יש משמעות רגילה ויומיומית, ושיש לשלבו בדרך כלשהי במרקם האמנותי, מתברר ששילוב זה לא נפתר בצורה מניחה את הדעת.

פטר המר

"פטר המר" / הארץ / 6.9.68 / תע' יחיד / גלריה "אורית" / תל-אביב

מי שמעדיף למיין את יצירותיהם של האמנים תחת כותרת של אסכולה, לא יתקשה לכלול את ציוריו של פטר המר במסגרת של הזרם הסוריאליסטי. זהו סוריאליזם הנע בין סוריאליזם מופשט (יש דבר כזה - למשל חלק ניכר מציוריו של רוברטו מאטה) ובין קטעים שבהם נזקק הצייר לטכניקה ווריסטית (למשל, בדיוקן העצמי, המהווה חלק מהציור "מוצג למוזיאון"). מבחינת תוכן, מנסה פטר המר למסור חוויה של כמיהה וכיסופים לעולם "אחר". עולם של מיזוג בין צמיחה וגטאטיבית ומבנים אנושיים של העתיד, עולם הזיוני, המוכר במידת מה מהסיפורים הרגשיים והרומנטיים יותר מבין יצירות ספרות המדע הדמיוני (בניגוד לאלה העוסקים בצורה חמורה יותר בהשלכות מתגליות מדעיות של היום). אפשר, כמובן, להסתייג מאותה ארציות אחרת (otherworldliness) המצויה בבסיס ראיית העולם המיוצגת - כך נדמה לי - בציורו של פטר המר; אך כל דיון כזה יחרוג מידידת לעבר תחומי הפילוסופיה (או, לפחות, הפסיכולוגיה) ולא יהיה בו משום תרומה להבהרת עולמו הציורי הקיים של פטר המר. השאלה צריכה להיות, אם כן, לא האם עולם כזה הינו אשליה או אתגר, אלא האם מצליח האמן למסור עולם זה ובעיקר - באיזה אמצעים? נראה שעיקר קשייו של הצייר אינם בתחום השאלה "מה אני רוצה לומר?" אלא בבעיה

"מה הם האמצעים ההולמים ביותר לומר את מה שאני רוצה להעביר?". בתחום זה ניכרים סימנים ברורים למבוכה. פטר המר פיתח לעצמו רגישות - או לפחות נטייה - לאמצעים טכניים שונים ורבים, שלא תמיד הם עולים בקנה אחד: ממופשט צבעוני, אקספרסיבי ומבני ועד לציור נאטורליסטי; משימוש בצבעים שקופים מזוגים, הקרובים לטכניקות הקלאסיות, ועד לשימוש בחומרים - הן במובן של שימוש בטקסטורות חומריות והן במובן צירוף חומרים שונים למעין אסמבלאז'. באיזה מכל אלה לבחור? מסתבר, שתקוותו של פטר המר היא שלא להתחייב מראש לכל טכניקה ולנסות ליצור סינתזה של כל האמצעים העומדים לרשותו - גם אם יחייב הדבר שימוש בטכניקות שונות במסגרת ציור אחד. דא עקא, שסינתזה זו אינה מושגת בציוריו ומאוד ייתכן (משיקולים עיוניים המתייחסים למגבלות השונות של הטכניקות המוזכרות) שאינה אפשרית מכל וכל. מה שנותר לכן הוא, לעיתים קרובות, ערב רב של טכניקות שאינן מתקשרות בציור אחד - מה גם שתוך ניסיון נואש להפכן ליותר אורגניות מטשטש פטר המר לעיתים קרובות את המיוחד לכל אחת מהטכניקות. "עוזרת" כאן גם נטייתו של הצייר למבנים עמוסים הרבה יותר מדי, כשאינן יחס סביר בין דרך העיבוד של הפרטים וזו של החלקים הגדולים יותר (מה גם שלעיתים באים אלה בטכניקות שונות). מבחינה זו, עדיפים הציורים שנעשו בטכניקה אחידה פחות או יותר - למשל בציור "שיווי משקל" - בהם יש ביטוי פחות מתווך לתכנים, אותם שואף הצייר להעביר.

1. תכנית לימודים מעשיום ותיאורטיום לפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, הטכניון, חיפה

475	סדרת הרצאות על אספקטים באמנות ימינו עם דגש על ארכיטקטורה, 1964
476	אמצעי התייחסות לפיסול, 1964
481	סדרת הרצאות על "היכרות בסיסית בתפיסת חלל", 1970
482	נקודות ציון עיקריות לדיון בתפיסת חלל חזותית, 1970
484	עיצוב תלת-מימדי: שיעורים ותרגילים, 1970
489	עיצוב תלת-מימדי: בין פיסול לאדריכלות, 1971
494	סדרת הרצאות על "אסתטיקה של חלל", 1973
496	מבוא לפנומנולוגיה של עיצוב בסיסי, 1974
500	עיצוב בסיסי: שיעורים ותרגילים, 1975
507	שיקום חברתי במקביל לשיקום פיזי, 1975
510	תכנון בנוף כאמצעי אמנות, 1975
512	עיצוב בסיסי: שיעורים ותרגילים, 1977
519	הצעות לניסויים בחדר הניסיוני לעיצוב

יצחק דנציגר ויואב בראל בטכניון, 1971. תצלום: דרורה שפיץ